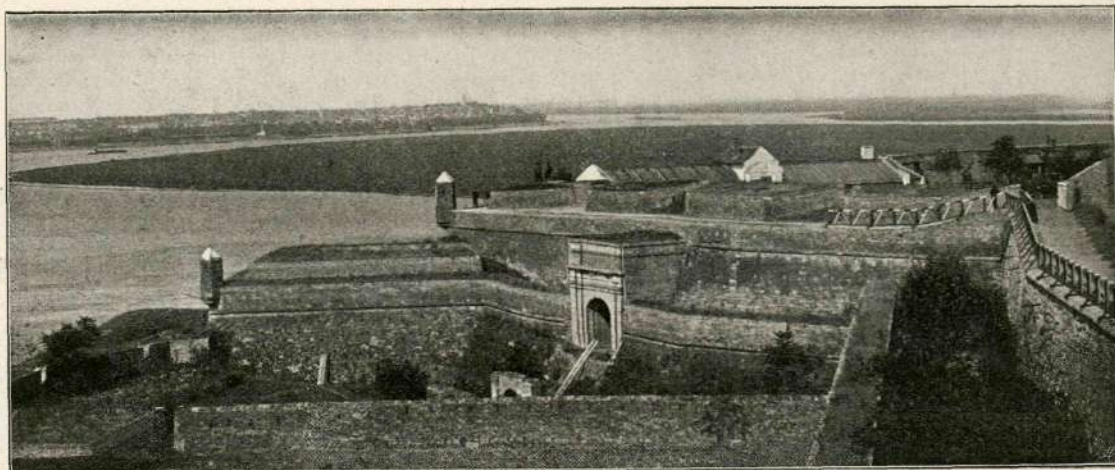

BELGRAD POGLED S TRDNJAVE NA ZEMUN.

IVAN LAH:

SPOMINI NA BELGRAD.

Prebudili smo se zjutraj na veliki slavonski ravnini. Kam gremo? A, da, v Belgrad, na veliki jugoslovanski dan. Bilo mi je, kot vselej, kadar sem se zjutraj prebudil v kupeju, ko sem bil nerodno prespal celo noč. Boli človeka vse, vsaka kost, in morda je „zaspala“ tudi noga. Nekateri mladi sopotniki so bili zlezli prav gori na police, kjer je prostor za prtljago. Oni so se dobro naspali, vsi drugi pa smo se zdravili z različnimi medicunami. Proti vzhodu torej gremo! Jutro je bilo deževno in daleč v nizke oblake se je izgubljala ta dolgočasna planjava na vse strani. Spomnil sem se prejšnjega večera v Zagrebu. Prešli smo z enega kolodvora na drugega, in bratje-Hrvatje so nas Slovence lepo sprejeli ter spremili na Jelačičev trg, dasi je bila noč. Mogočno je odmevala pesem „Živila Hrvatska!“ in pred Jelačičem smo zapeli: „Lepa naša domovina“. Drugi dan smo se bali, kajti nekateri smo bili brez glasu od samega petja. To bi bila jasna priča proti nam, a smolo so imeli samo trije.

V Belgrad torej gremo! Kdo ne pozna tega imena, kdo si ne želi videti tega kraja in tistih Turkov v njem! Kadar sem se odkod povrnil, vselej so domači ljudje rado vedno izpraševali, kako je tam; s tako rado vednostjo pa me niso pričakovali še nikdar kot sedaj. Da, priporočali so mi celo, naj pazim, da me kdo ne ubije, in marsikdo je rekel, da ne bi šel v tako nevarnost. Tako sodi torej narod o Belgradu. Kako ne? Radi čitajo o vojskah in o bojih, pa o nobenih ne toliko kot o bojih s Turki pri Belgradu. Vneti starci pripovedujejo o svojih znancih, starih vojakih, ki so se tu bojevali. Pripovedujejo, kaj so jim pravili ti sivolasi junaki, in mi si mislimo, da je še tako... Beremo o slavnih vojskovodjih: o malem princu Evgenu Savojskem, o junaškem Lavdonu, o učenem Vegi, o sv. Janezu Kapistranu, o hrabrem Kara-Djordju — Črnem Juriju, in povsod slišimo le o bojih pri Belgradu. Otrok v šoli poje slavo Lavdonu:

Cesarske puške pokajo,
se turške gospe jokajo,
cesarski bombe mečejo,
se Turki 'z grada vlečejo.

Občuduje junaka Lavdona, ki tako moško odgovarja ošabnemu Turku:

Jaz nisem zajcev šel lovit,
al' prišel tebe sem častit,
bom s črnim prahom te kadil
in z belim svincem te škropil...

Tako si ustvari otrok v svoji mladi domišljiji sodbo o Belgradu. In odtod ostane ta predsodek nehote, da se ga človek ne iznebi, ko čita popis mesta; vsaj meni se je tako godilo. Zdaj vidim, da sem imel popolnoma napačno predstavo...

Peljamo se po Slavoniji. Včasih so pravili, da je vsa židovska, da germanizacija vidno napreduje. Ko sem se peljal nazaj, sem moral čakati v Mitrovici in sem videl, da smo gledali čisto napačno. Slovenci, ki nas vežejo za celo bodočnost jako važne vezi na jug, mnogo premalo poznamo ta jug, dočim moramo poznati vse vrhove, grebene in male rečice celo z imeni slapov v Alpah. Časi bodo to izpremenili, kajti na zlivu Save in Donave vstaja mogočno moderno mesto — Belgrad.

Pogledal sem po deželi. Cele ure se peljemo in ne izpremeni se nič. Vedno ista planjava, vsa posejana s tistim žitom, ki ga je porabil naš narodni humor, ki trdi, da ima doma štiri vrste žita: koruzo, turšico, debeljačo in fermentin. Za nas, ki smo navajeni različnosti, je to res čuden pogled, in nehote se ti vrine vprašanje: Čemu leži vsa ta lepa planjava? Videti je rodovitna, a kot da je nečejo obdelati, ko bomo pri nas že kmalu porabili vsak košček med skalami! Kaj bi pri nas storili, da imamo to! Med nedogledno širokimi ravnimi polji turšice vidimo tuintam pašnike. Pastir v belem kožuhu hodi semtertje ali pa leži v jarku; pase se vse, tu goveda, tam ovce, tu gosi, tam konji, tu svinje, tam kokoši itd. — vse v jatah. A kje so vasi? Vlak obstane, pa ni vasi, ne mesta blizu. Tam daleč sredi polj vidiš nekaj nizkih streh; tam je menda. Okoli in okoli pa leži v obliki koče v velikanske kupe naložena slama. Gospodarskih poslopij ni videti. Naš kmet bi zmajal in si mislil: Res, vsak po svoje! Oni vodnjaki,

štrleči proti nebu sredi praznega polja, dajejo vsej sliki nekaj značilnega. Neki mož mi je pravil doma, da so pravili stari vozniki, ki so sem vozili, da tu ni cest, ampak se vozi kar čez „gmajne“ po kolesnicah, koder kdo hoče, in da mora zato vsak voznik najeti domačina za priprego. Glej, saj je menda vendar res, sem si mislil, ko sem gledal ona po 10—20 m široka zvožena pota čez polje. So pa tudi ceste, seveda jim ne moremo dati lepega epiteta: bela... Spomniš se tu različnih slik, Šenoinih po-vesti, zgodovine, kako so hrumele tu čez turške druhali v bogato Kranjsko.

V „Indiji“ smo malo postali, da smo lahko pokusili mažarski golaž. Edini ta in pa neštevilni razglasi in napisi te spomnijo, da smo v deželi Mažarjev. Morda slišiš kako gosposko družbo govoriti v blaženi mažarščini, sicer bi pa skoraj prej slišal glavni izveličavni jezik, ki so nam ga dali ali pa smo si ga dali sami: oblastno nemščino.

Celo dopoldne smo tako drdrali. V Zemunu izstopimo. To mesto stoji ravno nasproti Belgradu. Skozi mesto hitimo na breg, da vidimo Belgrad. Napisi srbski, nemški in mažarski nas ne motijo, morda nas piči samo napis „Volksschule“ v oči. A nekdo nas potolaži, češ naj se ne čudimo, ker je v mestu 8000 Nemcev. Potem pa že, seveda...

Na drugi strani Donave stoji Belgrad. Zakriva nam ga še trdnjava. Mnogo ljudi se je bilo zbralo na breg. Po Donavi plava ladja proti nam. Velikanski parnik „Beograd“, poln meščanov z vojaško godbo, gre po nas. Kako razločno se vidi na obeh velikih dimnikih trobojnica, kot da smo doma na Slovenskem, samo da tam nimajo parnikov. Parnik pristane. Celó za potni list nas ne „mučijo“ posebno. Vsujemo se na parnik in se bratsko pozdravimo. Srbska godba igra. To so čisto druge melodije, kot pri nas. Mislili smo izpočetka, da je morda meščanska godba, pa je bila vendarle vojaška. Glasen „živio“ je oril na bregu, ko je parnik začel rezati Donavo proti Belgradu. Mrzel veter je zavel. Vse je bilo veselo. Na bregu ni bilo posebno dosti ljudi, ko smo do-

speli. Pomisliti se mora, da tam pri masi še daleko ni tako razvit narodni čut, kot pri nas. Izstopili smo, prijeli vsak svojo prtljago ter odšli z godbo na čelu po mestu. Vse je kazalo, da se pripravljajo na velik praznik. Krasili so ulice. Vse okraševanje je kazalo bolj orientalsko lice: v razdalji po pet metrov so stale visoke palice, na vsaki najmanj po pet manjših zastav, od palice do palice pa se je vil debel hrastov venec, da smo se čudili, kdaj so napletli toliko sto metrov. Na križpotih so bili mali slavoloki brez napisov, na njih pa je mrgolelo zastavic brez števila. Takoj prvi pogled po dolgih, širokih ulicah nam kaže lice razvijajočega se mesta. Med pritličnimi nizkimi hišicami, ki iz njih obstoji skoraj celo mesto, razen nekaterih glavnih ulic, dvigajo se že nove dvo- in trinadstopne hiše.

Mi „zapadni ljudje“ smo takoj zelo pogršali trotoarja. Na malo mestih najdeš dosedaj za trotoar gladke kamenite plošče; navadno je cela ulica potlakana z okroglim kamenjem, da niti enkrat ne stopiš na ravno, kar povzroča nogam, posebno, če tiče v ozkih čevljih, velike bolečine. Za cipele in opanke, kot jih nosijo navadni Srbi, je to seveda vseeno, inteligenca pa, ne vem, kako se počuti, ali se privadi, ali kaj. V tem, da ima Belgrad tako široke in večinoma dolge ulice, bo brez vsakega daljšega reguliranja omogočen korak do velikega modernega mesta. Ima pa vse predpogoje k temu.

Spremljala nas je po ulicah množica, pa ne posebno velika. Vse je pač pričakovalo gostov, ki so se imeli v bližnjih dneh sniti v mestu. Ko smo prišli do novega konaka, je stal kralj Peter pri oknu, in vse ga je navdušeno pozdravilo. Godba nas je spremlila do restavracije „Bajlon“, kjer smo potem pet dni uživali srbsko gostoljubnost. Na zapadu bi se menda nikjer ne zgodilo, da bi toliko množico vzprejeli v goste — zastonj. Saj se le prerado godi nasprotno, tudi pri nas... Tudi za prenočišča je bilo izvrstno preskrbljeno, torej smo brez vse skrbi. — Mesto ima sedaj nad 60.000 prebivavcev in zelo hitro raste. V zadnjih desetih letih se

je izpremenilo kot malokatero na zapadu, in vsi domačini so mi trdili, da bo v prihodnjih desetih zopet drugačno. Jaz sem jim verjel. Po mestu hiti danes dvotirna električna železnica, in na glavni promenadi na Teraziji se ne spomniš, da si v tistem Belgradu, ki si si ga morda prej predstavljal tako skromnega. Velike prodajalnice so na obeh straneh, ulica je dolga, po nji pa hodijo dame, da ne veš, ali bi bolj občudoval lepe obraze ali fine toalete. Trdnjava belgrajska stoji še na obronku, ki ga tvorita Sava, ki priteče zavito od juga, in Donava, valeča se naravnost proti vzhodu. Mesto leži na obeh straneh ozkega grebena, a glavni del je ob Savi. Ker narastla Sava preplavlja vso nižino pod grebenom, ki je pa precej velika, se tam mesto še ni razvilo, vsi pa smo bili mnenja, da je njegova bodočnost prav ob Savi. Tako bo popolnoma slično našemu Trstu.

Zdaj je seveda tuintam kaj bolj orientalskega. Vsako mesto ima pač svoje posebnosti. Nas pa v prvi vrsti zanimajo slovesnosti zadnjih dni in njihov pomen.

* * *

Po bitki na Kosovem polju je zapadel ves srbski narod turški sužnosti. Mnogo Srbov se je pomohamedanilo. Srb je bil raja, Turek gospod. V začetku XVIII. stoletja, ko je gromelo po celi Evropi, so se zbudilo tudi Srbom misli o svobodi. Turčija je bila že itak oslabela, janičarji so imeli povsod, posebno v krajih, bolj oddaljenih od Carigrada, skoro vso moč v rokah. Tako so vladali tudi v Belgradu. Da, vladali so tako, da so celo v Carigradu bili zadovoljni s tem, da bi jim jih kdo ukrotil. Take razmere so pa pospešile prvo srbsko vstajo l. 1804., ki naj bi bila prvotno obrnjena proti janičarjem na Srbskem, potem pa sploh zoper turško nasilje.

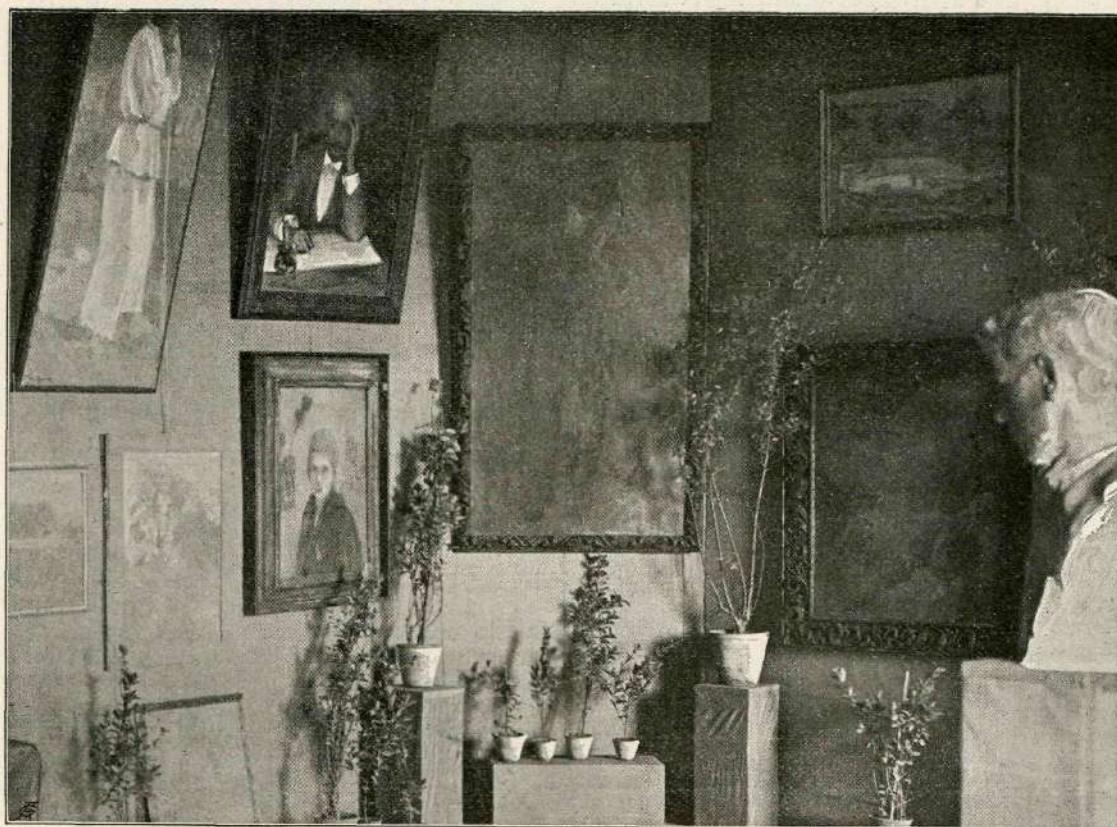
Prvi junak med onimi, ki so hoteli prijeti za orožje, da osvobodé domovino, je bil Črni Jurij, Kara-Djordje, ki je bil tako vnet za boj, da se je bal samega sebe in svetoval Srbom, naj si izvolijo drugega vod-

nika. A Srbi so hoteli le njega. Začel se je boj, ki je trajal deset let. L. 1806. je vzel Črni Jurij Belgrad.

V dolini južno od Belgrada vidiš danes lep park in sredi njega spomenik. Tu ležé Srbi, ki so padli pri obleganju. Po dolgih bojih se vendar ni posrečilo Črnemu Juriju, da bi priboril narodu svobodo. Zato je nekako obupan odnehal. Boj je nadaljeval Miloš Obrenović, ki je bil dovolj političen,

tolikoletnem presledku more narod prvič zopet kronati svojega kralja! Zdaj prvič ji zopet sijajo nade v boljšo bodočnost, kajti sto let je napolnjenih s krvjo, ki ni mogla prinesiti prosvete narodu.

Tudi v vladarjih ni bila Srbija srečna. Knez Miloš je bil dober diplomat, tudi njegov naslednik Mihajlov je bil previden vladar. L. 1869. je bil v vrtilih „Miloševega dvorca“ v Topčideru umorjen. V „Miloševem dvorcu“

JUGOSLOVANSKA UMETNIŠKA RAZSTAVA V BELGRADU:
S SLOVENSKEGA ODDELKA.

da so mu dali Turki v roke oblast nad Srbijo. L. 1829. se je v bojih za svobodo balkanskih narodov tudi v Srbiji iznova ponovil boj. Vendar je dobila Srbija neodvisnost šele l. 1876. L. 1882. pa je bila povzdignjena v kraljestvo.

Kralj Peter je prvi kronani kralj po osvojenju. Sto let je torej, kar je Srbija prosta — seveda ne cela stara Srbija — in po

vidiš mizo, kjer je bil seciran, vidijo se na zelenem prtju sledovi krvi, vidiš njegovo obleko itd. Na velikem trgu pred „Upravo fondovo“ in pred gledališčem stoji njegov spomenik, iste velikosti, ali celo večji, kot Jelačićev v Zagrebu. Njegova politika se je bavila z Bosno, zato sumijo Srbi, da so ga ubili politični agentje. Njegova naslednika Milan in Aleksander sta znana kot slaba

vladarja. Zato je bil pomenljiv dan, ko je zasedel srbski kraljevski prestol vnuk Črnega Jurija, ki naj bi pomogel vzdigniti bedni narod v kulturnem oziru.

* * *

Prazniku primerne so bile slavnosti ob kronanju, pa tudi kongresi umetnikov, omladinskega dijaštva in zdravnikov so bili značilni za sedanji čas.

naznanjali spreved z veličastno melodijo, ki ne izdoni kmalu iz spomina. Med kraljevsko gardo se je pomikal spreved po vseh belgrajskih ulicah k cerkvi. Okoli cerkve je vojaštvo napravilo špalir. Šli smo v cerkev, kateri smo imeli vstopnice. Posvečevanje je trajalo skoraj eno uro. Takoj nato je prišla k insignijam častna straža. Ko sem stopil iz cerkve, je stal poleg vrat general v rdeči bojni suknji.

JUGOSLOVANSKA UMETNIŠKA RAZSTAVA V BELGRADU:
Z BOLGARSKEGA ODDELKA.

Zanimanje za kronanje je bilo velikansko. Od vseh strani so prihajale trume naroda v mesto, videla se je vsa pestra narodna srbska noša od vseh krajev. 21. septembra ob 5. uri popoldne so naznanjali topovi na trdnjavi, da se začneja velika slavnost kronanja s tem, da prenesó kraljeve insignije v cerkev. Vse je vrelo po ulicah. Kraljevski glasniki spredaj na konjih z dolgimi trobentami so

„Ta je ustrelil Aleksandra“, mi je šepnil moj tovariš. Pogledal sem ga in odšel po mestu. Ravno nasproti cerkvi stoji hiša, osebna last Obrenovičev; danes je bila slovesno okrašena. Naj bi bilo resnično, kar kaže zunajnost! Ali je čudna usoda!

Zvečer je bila razsvetljava — povsod polno ljudstva. Zašel sem v gostilno, ki je po tukajšnji navadi zelo velika. Po takih ve-

likih lokalnih imajo odre, kjer zvečer igrajo z zelo zanimivim programom: Petje, godbo, kuplete, igro, samogovore, humoristična predavanja slišiš tu, da, še celo osla pripeljejo na oder in zbijajo ž njim svoje šale. Belgrad ima samo eno gledališče, a Belgrajci bolj ljubijo zabavo pri takih večerih, ki so v nekaterih restavracijah stalni. Karte nam prodaja natakar, ko že sedimo pri mizi. Pri teh igrah se vidi pravi značaj južnega naroda.

Zjutraj so nas zbudili gromi topov. Po ulicah je stal vojaški špalir, za njim pa množice ljudstva. Zadonele so dolge trombe glasnikov svojo veličastno pesem. Prišel je spreved. Kralj Peter, črnogorski prestolonaslednik Danilo, kraljeva sinova, ekipaža črnogorske kneginje Milice, ekipaža princezinje Jelene in potem cela vrsta vojaških dostojanstvenikov. Kralja smo videli pri otvoritvi umetniške razstave čisto od blizu, in vsakemu je ugajal njegov pristno srbski tip, jasno oko in res v vsem prav kraljevska zavest.

Opazoval sem v tem trenutku urnost različnih žurnalistov, posebno judov. Splazili so se na zid pred cerkvijo in v tem trenutku so hiteli loviti v svoje fotografske aparate kralja in njegovo spremstvo. Nisem se mogel dovolj nasmejati nekemu precej okroglemu judu, ki je bil bolj Cahejeve postave, morda celo njegov potomec, ki ni mogel zlesti na zid, dasi se je močno trudil, in je zdaj moral čakati, kako vjame kak moment. Včasih smo se smejali, ko smo čitali pod kako sliko, ki je predstavljala samoumor: „Po momentni fotografiji“. Ta trenutek pa sem si mislil, da morda res človek ni varen, da bi ga marljivi žurnalisti celo ob taki priliki ne vjeli v svojo škatljo...

Tri ure je trajalo kronanje z dovolj dolgotrajnimi pravoslavniimi obredi. Kako se je počutil kralj, ne vem, odložil pa je parkrat svojo težko krono.

Vsakovrstnih stvari se spomni človek ob takem trenutku. Saj štejejo kronanje svojih kraljev narodi med svoje najslovesnejše trenutke...

Za mojim hrbtom so zopet „lovili“. Posebno me je zanimal siv žurnalist, ki je z nedopovedljivo spretnostjo slikal v svojo knjigo kralja na prestolu. Menda je bilo za „Interessantes“. V Belgradu so že dan pred kronanjem prodajali podobe, kako je bil kralj Peter kronan. Če je malo drugače, nič ne dé. Smo v času, ko elektrika priganja svet k hitrosti.

No, škofom se ni mudilo. Veličasten je bil nagovor nadškofa na kralja, kjer ga je opominjal, naj ne pozabi Boga, ko vlada svoj narod, in naj ga vodi v časno in večno srečo. S krono na glavi, s kraljevim plaščem ogrnjen, je odšel kralj iz cerkve in v mestu zasedel svojega belca, ki ga je vodilo šest pažev. Tako je odšel.

„Živio kralj!“ je zašumelo iz množice. Vse daleč po ulicah stoji glava pri glavi, in poleg tega ta pisana barva oblek! Vsa okna po hišah so polna, vse maha z robci in rokami. Kjer je bil kak višji prostor, so ga zasedli ljudje, da bi boljše videli spreved. Res veličasten trenutek! Kronani kralj jezdi med svojim narodom po ulicah s kraljevim plaščem ogrnjen, s krono na glavi, z žezlom v rokah. Zlezel sem zopet z judovskimi fotografi na obzidje, odkoder se je najboljšje videl cel spreved. Kralj Peter ima na sebi res nekaj kraljevskega. Gledal je s popolnoma mirnim obrazom po narodu, ki je dvigal proti njemu roke in ga pozdravljali. In za njim se je uvrstil ves spreved kot prej: Črnogorski prestolonaslednik Danilo, ob straneh pa kraljeva sinova, 17 letni prestolonaslednik Djordje (Jurij) in eno leto mlajši brat njegov. Sijalo je solnce. Neki poslanik se je zato čisto zaprl v svojo kočijo. Poleg mene stoječi Srb se je razjezil in rekel: „Valja, da je Švaba“. Švaba je tudi tu bolj sovražen kot Turek.

Po sprevedu se je narod razšel. Mesto mu je darovalo 50.000 litrov vina. Gledal sem popoldne, kako se tu javi veselost. Pri nas bi gotovo vse odmevalo petja in vselega ukanja. Tu pa so po prvih litrih začeli plesati kolo, drugi pa so se napili tako, da so jih morali nositi proč. Vsak po svoje...

Prekrasen je bil historični sprevod po mestu, kateri naj bi pokazal vso zgodovino naroda srbskega. Sprevod se je vršil na trdnjavi. Najprej so korakali „prvi srbski vojaki“, v historičnih oblekah in s starim orožjem. Za njimi je prišel Dušan Silni na konju s svojo vojsko, njegov sin Uroš in vojska iz zadnjih časov srbske svobode... Njim je sledila vojska iz prvega vstanka s Črnim Jurijem na čelu, med njimi slavni hajduk Veljko in potem po vrsti vojska različnih bodočih dob, da se je videl ves zgodovinski razvoj do današnje dobe. Na velikanskem vozu so peljali nekaj zgodovinskih topov. Sicer so bili kolikortoliko v vsakem oddelku zastopani: pehota, konjenišvo in topničarji. Vojski so sledile vasi iz raznih krajev Srbije s svojim praporom na čelu, kot so ga imele ob času osvobojevanja. Ta oddelek je bil zelo zanimiv. Posebno nam je ugajal zastavonoša nekega sela v beli obleki, z visoko črno kučmo, spredaj obdan s handžarji in samokresi; brke so mu štrlele daleč na vsako stran, in jaz sem se spomnil na „djado Ilija“. Stopal je samozavestno in se ni ozrl ni na levo ni na desno, kjer ga je vse občudovalo. Enakega junaka še nisem videl. Taras Buljba bi mu bil morda malo podoben. Lepo je bila v tem sprevodu združena usoda naroda z državo. In, kot da bi hoteli pokazati, da leži bodoči boj te mlade države na polju prosvete, na bojnem polju uma in idej, so zaključevali sprevod civilisti, dijaki s puškami na ramah. Ta sprevod je šel dve uri po ulicah mimo konaka ter bil živ dokaz moči srbskega naroda.

Popoldne sem zašel v gostilno, kamor so se bili sešli seljaki. Kralj je sprejel več deputacij in je odlikoval načelnike - seljake z medaljami in križci. Smeje se sem gledal, kako veselo so prihajali seljaki v gostilno ter drug drugemu kazali, s čim jih je odlikoval kralj. Medalje in križci so šli iz roke v roko. Isti dan je kralj odlikoval z medaljami vse zarotnike, ki so umorili njegovega prednika. Tujci so to obsojali. Nemški listi so se celo norčevali, češ: „Odlikujem vas,

povzdigujem vas v viteze; umorili ste kralja, a drugič tega ne storite!“ No, po razmerah kralj Peter skoro ni mogel drugače ravnati.

Večer je bil šumen. Razsvetljava je bila zopet krasna, in zanimivo je bilo gledati, kako so znali belgrajski trgovci okraševati svoje izložbe in podobe: kralja, Črnega Jurija, ali pa prestolonaslednika Djordje — rabiti v svojo reklamo.

Svečanostna predstava v gledališču pa je jasno pokazala vse delikatne želje in tudi naloge srbske bodočnosti. Prizor iz „Dušana Silnega“ je kazal nekdanjo srbsko moč. Oblastno govori srbski vladar: „Mi, Dušan Silni, kralj Srbije, Slavonije, Bosne in Hercegovine, Makedonije vladar“ itd... Ali ni izražen v teh besedah ves smoter, za katerim stremi nova Srbija? Nazaj se ji hoče v staro slavo. „Ded in vnuk“ sta se učila ljubiti svobodo. Vnuk prisega dedu pri Karadjordji, da ne neha ljubiti srbske zemlje in da se hoče bít za nje svobodo.

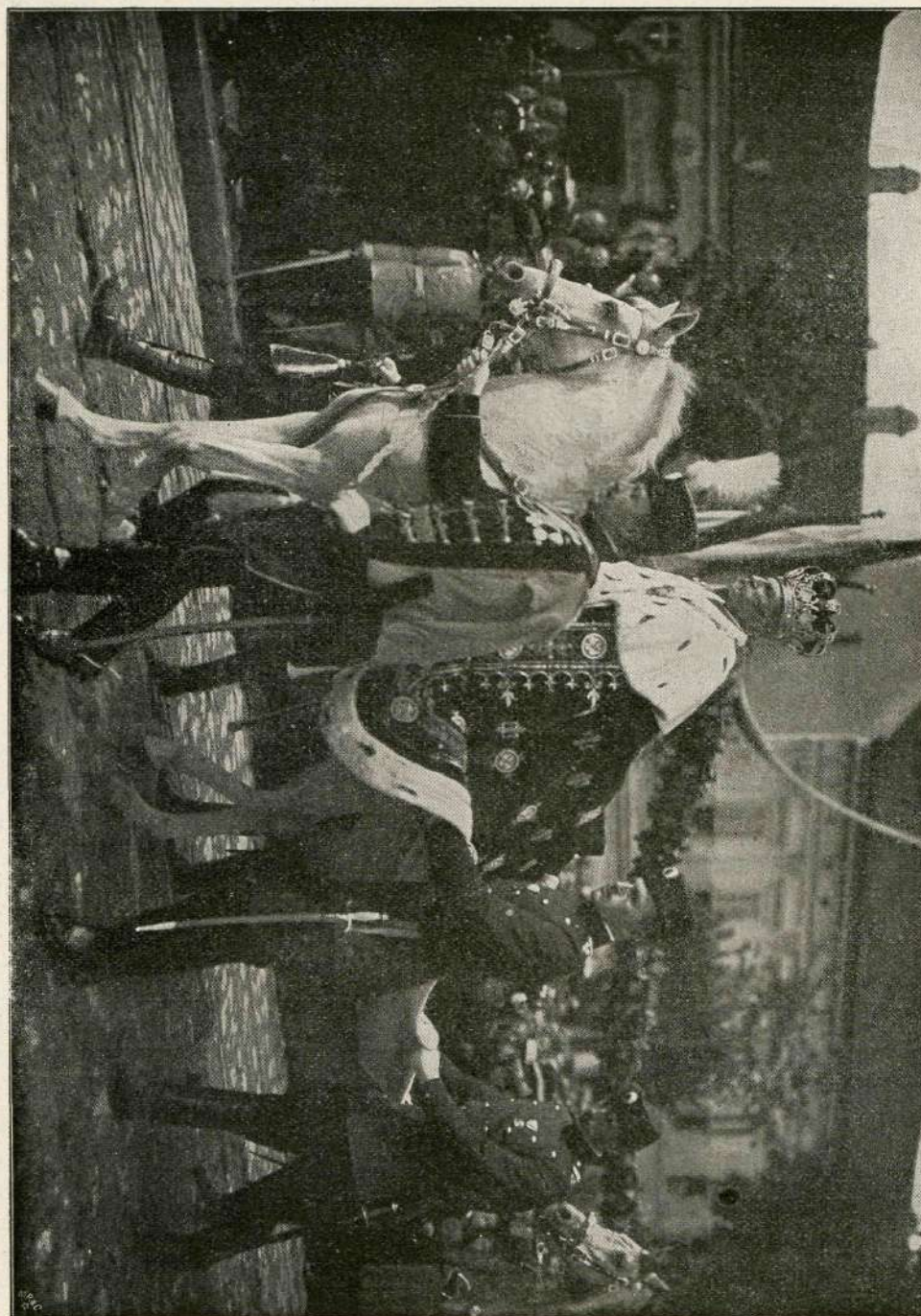
Drugo jutro je jahal kralj s celim svojim spremstvom na grič „Banjica“, kjer mu je defilirala cela srbska vojska. Srbska vojska je bila za Aleksandra zelo zanemarjena. Vojašnice so bile nesnažne, reda ni bilo, celo uši so preganjale vojake s postelj. Kralj Peter se je zavzel za vojaštvo z vso silo, in zdaj je v srbski vojski ista disciplina, kot po drugih državah. Nenavadno lepe postave so srbski oficirji, ki smo jih vsi občudovali. Velika samozavest se jim bere že na licu; v družbi pa so ljubeznivi in nimajo tistih predsodkov do „civilistov“, kot je to pri nas.

Isti dan je bil v navzočnosti kralja odprt provizorični „Vojni muzej“ na trdnjavi. Žal, da niso mogli dobiti večjega prostora, kajti slavne zgodovinske imenitnosti so bile tu kar natlačene. Gotovo več kot dvesto „barjakov“ (zastav) je viselo drug pri drugem v krogu, največ z napisi: „Za krst častni i slobodu zlatnu“; pod njimi se je boril srbski narod. Neštevilne puške, samokresi, sablje, noži — sami bojni spomini! Možnarji in topovi! Kdo se ne bi spomnil svojega naroda? Tudi tu je Slovenec pre-

lival svojo kri, nevedoč zakaj. Povsod po trdnjavi sem se tega spominjal . . .

dega razvoja. A ravno zato je tudi Srbom treba mož, ki bodo v tako važnem času

KRALJ PETER I. JAHA PO KRONANJU SKOZI BELGRAD.

Veličastni dnevi so bili to. Vse je kazalo, da stoji slovanski jug pred novo dobo mla-

znali voditi sedaj omlajeno državo po pravih potih.